

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2024. március 23., megyei szakasz

12. osztály, magyar tagozat

- minden tétel kötelező
- a tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra
- megjelenés: 10 pont

I. TÉTEL**45 pont**

Írj 1,5–2 oldalas értekezést a költői szerepvállalásról az újklasszicista lírában *Mit ér a trombitaszó?* címmel az alábbi szövegrészek értelmezésére és olvasmányaidra építve!

PÁSZTOR

Nem menekült. Meghalt. Igaz is, hova futhat a költő?
Nem menekült el a drága Atilla* se, csak nemet intett
folyton e rendre, de mondd, ki siratja, hogy így
belepusztult?

Hát te hogy élsz? visszhang jöhet-é szavaidra e korban?

KÖLTŐ

Ágyudörej közt? Üszkösödő romok, árva faluk közt?

Írok azért, s úgy élek e kerge világ közepén, mint
ott az a tölgy él; tudja, kivágják, s rajta fehérlik
bár a kereszt, mely jelzi, hogy arra fog irtani holnap
már a favágó, - várja, de addig is új levelet hajt.

Jó neked, itt nyugalom van, ritka a farkas is erre,
s gyakran el is felede, hogy a nyáj, amit őrzöl, a másé,
mert hisz a gazda se jött ide hónapok óta utánad.

Áldjon az ég, öreg este szakad rám, míg hazaérek,
alkonyi lepke lebeg már s pergeti szárnya ezüstjét.

(Radnóti Miklós: Első ecloga, 1938)

Próféta:

Hajdan az én torz számat is érintette, akárcsak
bölc Izaiásét, szénnel az Úr, lebegő paraszával
úgy vallatta a szívem; a szén izzó, eleven volt,
angyal fogta fogóval s: "nézd, imhol vagyok én, hívj
engem is el hirdetni igédet", - szóltam utána.

És akit egyszer az Úr elküldött, nincs kora annak,
s nincs nyugodalma, a szén, az az anyagi, égeti ajkát.
S mennyi az Úrnak, mondd, ezer év? csak pille idő az!

Költő:

Mily fiatal vagy atyám! irigyellek. Az én kis időmet
mérném szörnyű korodhoz? akár vadsodru patakban
gömbölyödő kavicsot, már koptat e röpke idő is.

Próféta:

Csak hiszed. Ismerem újabb verseid. Éltet a méreg.

Próféták s költők dűhe oly rokon, étek a népnek,
s innivaló! Élhetne belőle, ki élni akar, míg
eljön az ország, amit ígért amaz ifju tanítóány,
rabbi, ki bétöltötte a törvényt és szavainkat.

Jöjj hirdetni velem, hogy már közelít az az óra,
már születőben az ország. Hogy mi a célja az Úrnak, -
kérdém? lásd az az ország. Útrakelünk, gyere, gyűjtsük
össze a népet, hozd feleséged s mess botokat már.

Vándornak jó társa a bot, nézd, add ide azt ott,
az legyen ott az enyém, mert jobb szeretem, ha göcsörtös.

(Radnóti Miklós: Nyolcadik ecloga, 1944)

Jöhet a vad tánc, tépő, részeg, ál-buján
vetkőzni csontig a virágokat; jöhet
a vak kacaj ápolt növényeinkre; majd
a fehér-csuhás vezeklő, a tél; te csak
maradj a tavaly óre! s ha a jövevény
lenézve így szól: „Én vagyok az Új!” - feleld:
„A Régi jobb volt!” - Hősi léceid mögött
mint középkori szerzetes dugott a zord
sisakos hordák, korcs nomádok, ostoros
képégetők elől pár régi könyvet: úgy
dugd magvaidd, míg, tavasz jöve, elesett
léckatonáid helyén élő orgona
hívja illattal a jövendő méheit.

(Babits Mihály: A gazda bekeríti házát)

Úgy született hajdan a vers az ujjam alatt,
ahogy az Úr alkothatott valami szárnyas
fényes, páncélos, ízelt bogarat.

Úgy született később az ajkamon, mint
a trombitahang, mint a trombitahang
katonák szomjas, cserepes ajkain.

De ma már oly halkan, elfolyva, remegve jön
mint beesett szemek gödreiben
remegve fölszillan a könny.

Nem magamért sírok én: testvérem van millió
és a legtöbb oly szegény, oly szegény,
még álmából sem ismeri ami jó.

Kalibát ácsolna magának az erdőn: de tilos a fa
és örül ha egy nagy skatulyás házban
jut neki egy városi zord kis skatulya.

És örül hogy - ha nem bírja már s minden összetört -
átléphet az udvari erkély rácsán
s magához rántja jó anyja, a föld.

Szomorú világ ez! s a vers oly riadva muzsikál
mint cigány a siralomházban.
Hess, hess, ti sok verdeső, zümmögő, fényes bogár!

Ha holtakat nem ébreszt: mit ér a trombitaszó?
Csak a könny, csak a könny, csak a könny hull
s nem kérdi, mire jó?

(Babits Mihály: Cigány a siralomházban)

*Valami arcot, szentséget viszek
elrejtve mélyen.*

*Havas nagy úton bandukolok
szembe a lemenő nappal.*

*Ezt a szentséget nem ismeri
senki kívülem:*

*Elítélt próféták máglya-lángja
perzselte a szívembe hajdan.*

*Talán az otromba erdők mögött
találok egy kicsi kunyhót,
ahol a fehér fenyőasztalkából
oltárt csinálhatok.*

*Ott egy Istent imád majd velem
a kunyhó apraja, nagyja
s hiába búg az éjben
a hitetlenség farkasüvöltése.*

*De addig bandukolok a havas úton,
szembe a nappal -
Sötét terhek dőlnek az életemre
s ferde árnyékok hullnak a hóra.*

(Dsida Jenő: *Valami arcot viszek*)

II. TÉTEL

45 pont

Az alábbi lírai szövegből kiindulva írd meg az anya történetét 1,5–2 oldalas énelbeszélés formájában *Chopin-keringő* címmel!

Szegény anyám csak egy dalt zongorázik.

*Egy árva dalt. Azt veregeti folyton
és megbicsaklik elefántcsont ujja
a fekete-fehér elefántcsonton.
És elfelejti, próbálgatja egyre
és szállni vágy, mint vérző sas a hegyre,
mert szállni tudna, szállni és röpködni,
de visszahúzza újra ezer emlék.
Ezt zongorázta kisleány-korában
s mikor apuskával egymást szerették.
Ezt próbálgatta, amikor születtem
és megtanulta, elfeledte csendben.
Jaj, mennyi vágy van benne, hosszú évek.
Egy szürke dalban egy szent, szürke élet.
Hogy össze nem rogy a szobánk alatta,
hogy össze nem rogy menten, aki hallja.
E dalban az ő ifjusága halt el
s a semmiségbe hervadt vissza, mint ő.
Kopog-kopog a rossz, vidéki valcer
és fáj és mély, mint egy Chopin-keringő.*

(Kosztolányi Dezső: *A szegény kisgyermek panasza*)